

RICHARD DAWKINS, *ILUZIJA O BOGU* Izvori, Zagreb, 2007.

Marko Vuković

Pred kraj 2006. g. u svijetu se pojavila knjiga Richarda Dawkinsa *Iluzija o Bogu* i na društveno – znanstvenom području, među pobornicima i protivnicima religije te teistima i ateistima izazvala lavinu reakcija dokazivanja i pobijanja, rasprava, potpore i kritičkih odgovora.

Richard Dawkins je predstojnik Katedre za javno razumijevanje znanosti na oksfordskom sveučilištu i profesor na New Collegeu. Stručnjak na području biologije, svoj znanstveni rad usmjerava na proučavanje gena i evolucije, a kao plod toga rada nastaje i knjiga *Sebični gen* koja ga je i proslavila. No osim na područje prirodnih znanosti svoje znanje i djelovanje usmjerava na borbu protiv religije općenito, svakog oblika institucionaliziranja vjere te u obranu i zagovaranje ateizma. Tako je i nakon snimanja dokumentarnog filma *Korijen sveg zla?* u kojem se sam naslov odnosi na religiju, pisanja mnogobrojnih članaka na istu temu, održanih predavanja i javnih rasprava, autor načinio sustavan pregled svojeg vjerovanja u obliku knjige *Iluzija o Bogu*, ili u originalu *The God Delusion*. Kod nas je knjiga izdana u svibnju 2007. g., pa iako joj nije obraćena posebna pozornost u medijima, siguran sam da podatak o prvom mjestu po prodaji na kojem je zamijenila knjigu *Isus iz Nazareta* pape Benedikta XVI, te pojavljivanje TV emisija na temu evolucije i inteligentnog dizajna mnogo govori sam za sebe. Sa strane domaće teološke misli vrijedno je se prisjetiti da je nakon objavljivanja knjige kod nas profesor Katoličkog bogoslovnog fakulteta dr. sc. Tonči Matulić u prostorima Matice hrvatske održao tribinu pod naslovom *Je li iluzija o Bogu iluzorna?* Vjerujem da su oni koji su imali priliku pozabaviti se Dawkinsonovim djelom i navedenim reakcijama stekli jasan uvid u argumentaciju i putove kojima se kreće ateistička misao današnjice.

Sama knjiga sastoji se od deset poglavlja: 1. *Duboko religiozan nevjernik*; 2. *Hipoteza o Bogu*; 3. *Dokazivanja u prilog postojanja Boga*; 4. *Zašto gotovo sigurno nema Boga*; 5. *Korijeni religije*; 6. *Korijeni moralnosti*; 7. *»Dobra« knjiga i promijenjeni moralni Zeiigeist*; 8. *Što je krivo u religiji? Čemu tolika odbojnost?*; 9. *Djetinjstvo, zlostavljanje i spas od religije*; i 10. *Prijeko potrebna praznina?*, a na kraju knjige donosi se popis navedenih

ili preporučenih knjiga. Ne ulazeći detaljno u razradu svakog poglavlja, čini se najvažnijim istaknuti da autor kao biolog posebno mjesto daje govoru o teoriji evolucije suprotstavljajući je teoriji kreacionizma. Kroz tu prizmu gleda, kako nastanak života i njegov razvoj tako i nastanak čovjeka i njegove svijesti, moralnosti, a jednako tako i nastanak Boga, vjerovanja i religije u čovjekovom umu pojedinačno ali i u društvu. Osnovno Dawkinsonovo polazište je da svaka vjera pada i raspada se pred zdravim razumom i otvorenim umom jer je neutemeljena zabluda, iluzija. U tom smislu citira i Martina Luthera: *Razum je najveći neprijatelj vjere!* No, kako prolazi Richard Dawkins i njegovi argumenti pred očima tog istog razuma, pitanje je koje nema osobito ohrabrujući odgovor. Za shvaćanje ovog suda potrebno je upustiti se u čitanje knjige, rasuđivanje istine od neistine i ispitivanje vlastite vjere, no ovakav sud donio sam iz razloga što se ne mogu oteti dojmu površnosti i zabludjelosti koji mi se nameće prilikom primanja autorovih argumenata i objašnjenja. Bilo da je to stavljanjem riječi i nauka u usta Crkve koje ona na taj način ili u tom sadržaju ne naučava, bilo korištenjem internet stranica kao izvora informacija za vrlo kompleksna pitanja, jednako tako prelaženja ovlasti i područja prirodnih znanosti, kao i krivim tumačenjem povijesnih činjenica i događaja od kojih je nama najbliže nazivanje sukoba Hrvata, Srba i Bošnjaka u Bosni čisto vjerskim ratom kojeg ne bi ni bilo da nema religije. Da ne bude zabune, Dawkins govori protiv svih religija i religijskih institucija, kao i vjere u neko nadnaravno biće, no na posebnoj su mu meti Evangeličke crkve u SAD-u i Katolička Crkva.

I za kraj, želio bih spomenuti da ne smijemo bježati od činjenica nedosljednosti između riječi i prakse, govora o ljubavi i govora mržnje koje Dawkins na različitim područjima i u različitim vremenima života vjernika primjećuje i razotkriva. Agresivni obrambeni stav štetu bi samo povećao. Ali baš zato ovu knjigu i preporučujem jer potiče na preispitivanje vlastite vjere i to u temeljnim pitanjima. A jednako je tako i prilika za preispitivanje kada je naše svjedočenje zaista svjedočenje Boga koji jest, a kada je ono svjedočenje Boga koji je iluzija koja i treba da se raspline.

SPECTRUM
časopis
studenata
KBF-a

RECENZIJJE